

uttanríkispolitisk viðmerking

Prutlar undir lokinum?

Teir flestu vesturlendingar, sum koma úr Kína í hesum dogum, og sum hava verið har áður, eru samdir um, at har eru hend veldug

Mao, formaður

tráan eftir friði og samljóði í tilveruni, samt at hvør menniskja hevur sitt pláss í livinum. Prisurin fyri hesa tilveru í friði og samljóði er, at møguleikarnir hjá einstaklinginum verða nógv minkaðir.

Tað er eisini flest øllum greitt, at Maoisman hevur í sær nógv tættir av Konfucianismuni, og tað er tí ógvuliga áhugavert, at vinstrivongurin í kinverska kommunistaflokkinum nú er farin í hernað móti Konfucianismuni.

Nógvir blaðmenn fyri vestan hava hildið, at atfinningarnar móti Konfute hava verið ætlaðar til Mao sjálvan. Hetta er neyvan beint. Menn sum kanna Kína og kenna kinverska víðurskifti væl, meta óðrúvisi um hesar seinastu reimingarnar í Kína.

Teir halda heldur, at atfinningarnar móti Konfute og »leiðandi monnum« bert hevur til endamáls at sláa fast, at vintribólkurin í flokkinum ikki er givin á hondum, hóast mentabyttingin er av. Tey vilja við hesi herferð móti øllum tí gamla og »øllum hugsanum hjá Liu Shao-shi« visa, at tey framvegis eru á vaktarhaldi, og at tey ikki hava sleppt hugsjónunum frá mentabyttingini. Tey vilja snøgt sagt gera vart við seg burtur og heima.

Hesir somu eygleiðarar ivast heldur ikki í, at Mao formaður situr líka fastur í saðlinum sum fyrr, og at hann ansar væl eftir, at flokkurin ikki fer av haga. Eitt annað er, at Mao hevur latið Chou En-lai alla umsitingina upp í hendur. Hetta er einki nýtt, so leiðis hevur tað verið í mong ár, og allir eru samdir um, at Chou er ein frammúr dugnaligur forsætisráðharri. Men hóast Mao ikki leggur seg út í umsitingarmál, so ansar hann alla tíðina eftir, at eingin maður — heldur ikki Chou, fær so nógv vald, sum Liu Shao-shi hevði á sinni. Hetta man vera grundin til, at fólk úr vintribólkinum eru sett undir liðina á Chou. Og hetta kann eisini vera grundin til, at Chou hevur fingið boð um ikki at átaka sær ov stórar byrðar og um ikki at visa seg ov ofta alment. Eisini er heilsan farin at bila hjá Chou, og kann hetta vera ein grundin til, at hann ikki sæst so ofta alment.

Tað er eisini onnur tekin um, at tær atfinningar, sum dagliga hoyrast í Kína, ikki beinleiðis eru vendar móti stjórnarvaldinum. Eitt dømi um hetta er, at í teimum »veggjaavissum«, sum nú aftur eru at siggja í Peking og øðrum býum, verður altið skrivað rósandi um Mao, Chou og um konu Mao. Hetta kundi merkt, at enn er so einki, sum hóttir javnvágna imillum høgna og vinstra í ovastu leiðsluni í Kína.

Eitt annað dømi um, at henda meting er bein, er, at Teng Hsiao-ping hevur mest um fingið leiðsluna av uttanríkispolitikkinum um hendur.

Teng er ein av teimum, sum var koyrdur út í myrkið undir mentabyttingini.

Teng er í dag sum nevnt varaforsætisráðharri, og tað er hann, sum hevur lagt til rættis »nýggja«

Er húshaldsskúlin í Føroyum eitt rumbulmál?

Í SOSIALINUM seinasta leygarðag skrivur Jákup Lindenskov um Føroyska skúlan. Hann skrivur m.a., at vit eru væl fyrri, tá tað snýr seg um at geva teimum ungu, ið koma úr skúlanum yrkisupplæring innan tað arbeiðisøki, har tey vilja starvast. Eg meini ikki, at hetta er heilt satt, tí skulu tey ungu læra nakað innan tað húsliga økið, mugu tey leita sær kunnleika í øðrum londum.

Vit hava tingið sjómannsskúla og kokkaskúla, og eru øll samd um, at hetta er neyðugt, tí tað eru hesir ungu menn betur førir fyrri at fara umborð í skipini. Tey, ið skulu halda hús við peninginum, hesir garpar vinna, hava ikki høvi at læra nakað her heima, tey mugu av landinum t.d. á danskar húshaldsskúlar. Tað er lætt at skilja, at hesir næmingar ikki fáa tað burtúr, ið ætlanin var. Vit hava hoyrt um málstriðið í Hoydølum, har næmingarnir seta fram eitt sjálvsagt krav um, at tosað verður føroyskt í føroyskum skúla, eisini til prógvøkuna. Tað kemst ikki uttanum, at danskt er fremmant mál. Vit læra tað í skúlanum. Vit duga at lesa, skriva og tosa danskt, men tá ið øll undirvising er á donskum máli, og undirvisingartíðin bert er 6 mánadar, tá er lætt at skilja, at tað hjá teimum flestu er torført at fáa stórvægis burtúr. Eitt eru teir málsligu trupulleikarnir, annað er, at tað mesta av tí, tey læra, als ikki kemur at gagna teimum her heima, meðan tey einki læra av tí, ið sermerkir tað føroyska húsarhaldið. Húshaldsskúli í Føroyum er um at verða eitt gamalt mál. Fyri fleiri árum síðani segði ein maður, at tær kvinnur, ið tá fóru av landinum at útbúgva seg til lærarar við henda skúlan, nú høvdu nátt pensiónsaldur uttan at nakar skúli kom.

Fyri umleið 10 árum síðani sá út til, at gongd fór aftur at koma á hetta mál. Húsmaðrafeløgin lögdu inn á ting skriv um at fáa settan á stovn húshaldsskúla, og hava hesi felg, mær vitandi, fleiri ferðir síðani heitt á tingið um, at fáa málið lagt fram aftur. Í 1970 varð, eftir hvat eg minnst, Loven om danske husholdnings- og landbrugsskoler viðtikið í tinginum eisini at skula galda í Føroyum, men hon varð ongantið lýst at verða sett í gildi. Í hesi tingsetu fall so málið um studningskipanina til somu lóg. Sostatt eru vit ikki komin stórt longri. Uppskotið hjá tjóðveldisflokkinum um før-

uttanríkispolitikkin hjá Kína. Eftir hugsan Tengs eigur Europa at vera ein hornasteinur í kinverska uttanríkispolitikki, av tí at Europa støðugt stendur í andglettinum mótegis Sovjet og USA.

Um hesar metingar, sum serliga franskir politiskir vísindamenn hava gjørt, eru beinar, kann bert tíðin visa. Kína er eitt land við nógvum mótsetningum og støðugum reimingum. Tað sum í dag er óhugsandi, kann væl í morgin vera ein natúrligur lutur.

oyaskan húshaldsskúla fall eisini, og var tað, eftir mini metan, gott, at tað ikki varð viðtikið í tí líki, tað var framlagt. Nú kann ein spyrja, um neyðugt er við húshaldsskúla, nú skúlakøkur er í nærum hvørjum størri skúla. Hertil er at svara, at tað bert eru

Í dag:

Sigrid Dalsgaard, lærarinna

næmingar úr 8-9 og 10 flokki, ið hava høvi til at velja hesa lærugrein, og tað bert lítil partur av teimum, tað velst alt um hvørjar áðurr lærugreinar teir velja, men at hetta er ein hjálpar, er eyðsæð. At henda lærugrein av summum verður segd at vera ófullgigjað og ófóroysk, skal standa ósvarað her. Tað er ikki sum at siga tað, at skula halda hús í dag. Kroppsliga er tað ikki so strævið sum fyri fáum árum síðani, men istaðin krevst nógv meira kunnleiki av tí, ið standa skal við tí húsliga ábyrgdini. Eitt dømi um hvi tað er neyðugt við meira kunnleika, kann takast her. Nú, tá elektrisitet er komið í hvørja bygd, hava øll somu líkindi at skaffa og nýta

teir hentleikar, ið av hesum standast. Tá vit hugsa um, at flest øll, ið nú hava elektrisitet, bert fyri umleið 20 árum síðani eimans høvdu teir hentleikar, tey kundu útvega sær og reka við torvi, koli og petroleum sum orkukeldu, er tað ikki at baktala tey, um gitt verður, at mangir av teimum elektrisku hentleikum, tey hava útvegað sær, mangan roynast óhentleikar orsakað ókunnleika til brúk av tólunum, tørvir fyrri tólunum og kostnaðin av orkunýtsluni.

Tað er dyrt fyrri eitt land, um teir, ið umsitja skulu landsins ognir, ikki duga at bera seg at. Ikki minni dyrt er tað fyrri eitt húsarhald, um tann, ið ábyrgdina hevur, ikki dugir at bera seg at, og kemur hetta í seinasta enda at ráma landsins búskap. Ábyrgdin fyrri mangar dýrar og óhentar i-læggingar til elektrisk tól verða, sum nú er, fyrst og fremst at leggja hjá S.E.V., ið hevur avmarkað sína upplýsing til onkra lýsing í bløðunum, um hvat ið gjaldast skal fyrri orkuna, og tað allarhelst tá prisurin hækkar, og síðani tá ið rokningarnar verða sendar út.

Tað er tó ikki bert innan tað privata húsarhaldið, neyðugt er við yrkisupplæring. Eisini innan aðra vinnu t.d. restauratióin, vaskari og reingerð er hetta neyðugt. Tað vil so verða, at tann, ið er útbúgvin til sitt arbeiði, hevur tey bestu líkindi til at arbeiða meira retionelt, t.v.s. mest ókonómiskt, bæði tá tað snýr seg um tað tilfar, arbeiðt verður við, og tá tað snýr seg um eins egnu arbeiðisorku. Á henda hátt verða hesi arbeiði meira verd og harvið meira vird og kunnu krevjast betur lønt, enn tey mangan eru í dag.

Hvussu húshaldsskúlaundirvisingin skal leggjast til rættis her í Føroyum, er so ein onnur sök. Endamálið má bert verða hetta eina, at øll, bæði kvinnur og menn, undir eldri, skulu hava høvi til at vinna sær kunnleika innan hesi praktisku arbeiðisøki, tað verði seg um tey skulu nýta kunnleikan heima við hús ella í aðrari vinnu.

Í panelinum eru:

Jógvan Arge	Finnbogi Isaksen	Jóhan Mortensen
Hilmar Bech	Andrew Isheim	André Niclasen
Joanes Dalsgaard	Bårdur Jacobsen	Johan Nielsen
Sigrid Dalsgaard	Óli Jacobsen	Kári Petersen
Atli Dam	Steinbjørn B. Jacobsen	Marita Petersen
Signar Dam	Hans Jørgensen	Sigmund Poulsen
Birgir Danielsen	Heðin Klein	Aksel Skoubo
Hans Holm	Jákup Lindenskov	John Smith
Kjartan Hoydal	Sverre Midjord	Johan Mortensen

— eg havi lisið tað í

sosialinum sjálvandi!!

